

ŠETNJA DO KONGA (2h)

Šta je interesantno u vezi sa ovom šetnjom?

Lucas Catherine je poznati pisac. Napisao je knjigu o kolonijalnoj zaostavštini na ulicama Belgije (zgrade, spomenici, kipovi). Većina ljudi na ulicama Brisela, Antverpena i Ostenda ne primjećuju koliko toga još uvijek ima, dok prolaze pored ovih spomenika.

U ovom obilasku Brisela, uz njega u ulozi vodiča, on ukazuje na neke od ovih zgrada/spomenika i priča njihovu priču. On objašnjava istoriju, simbolizam i njihov značaj. Kolonijalna istorija Belgije obiluje mnogim zanimljivim i kontroverznim činjenicama. Jedan spomenik je pravi primjer kako ovakvo naslijeđe i dan danas može razdvajati ljude, ali prepustićemo Lucasu da vam kaže zašto.

Šta ćemo ovdje raditi?

Šetnja uz vodstvo Lucasa Catherinea.

TVRĐAVA LONCIN (2h)

Istorijske informacije o spomeniku/lokalitetu:

Tvrđava Loncin je jedna od 12 tvrđava koje okružuju grad Liège. Belgijska defanzivna strategija tokom Prvog svjetskog rata temeljila se na 3 uporišta; Namur, Antwerp i Liège. Liège je bio prvi belgijski grad koji je napala njemačka vojska. Opsada tvrđave Loncin trajala je 8 dana, tokom kojih je ova tvrđava bila pogođena sa preko 15.000 granata.

Upravo je u Loncinu čuvena haubica Debeli Berta stekla svoju reputaciju. 15. augusta je granata iz Debele Berte pogodila skladište municije u tvrđavi Loncin. Tvrđava je bila gotovo u potpunosti uništena, a 111 vojnika je poginulo. Njih 36 i dan danas leži pod ruševinama. Debeli Berta je kasnije korištena protiv drugih tvrđava, poput onih u Antverpu, Namuru i čak Beogradu tokom ofanzive 1915. godine.

Šta je toliko zanimljivo o ovom lokalitetu?

Ovo je jedna od glavnih “atrakcija” iz Prvog svjetskog rata u dijelu Belgije u kojem se govori francuskim jezikom. On je simbol belgijskog oružanog otpora tokom prvih mjeseci rata. 7. augusta 1914. grad Liège bio je prvi ne-francuski grad koji je, zbog svoje hrabrosti tokom napada, primio francuski orden *Légije časti*.

Šta ćemo ovdje raditi?

Učestvovati ćemo u obilasku uz pratnju vodiča.

DINANT

Opšte informacije o ovom spomeniku/lokalitetu:

Na početku Prvog svjetskog rata, Njemačka je napala Belgiju kako bi brzo osvojila Pariz i uništila francusku vojsku. Najdirektniji put prema Parizu je prolazio kroz gradić Dinant. Žestoka borba se vodila između francuske vojske i njemačke vojske, koja je sve više napredovala. Njemačka vojska je pretpostavila da su u gradu bili borci pokreta otpora i 23. augusta 1914. godine su okupili čitavo civilno stanovništvo i pobili 674 stanovnika Dinanta, muškarce, žene i djecu. Više od hiljadu kuća i zgrada je bilo spaljeno. Grad je bio uništen. Nakon rata, Dinant je zajedno sa 6 drugih belgijskih gradova koji su imali sličnu sudbinu, proglašen za 'Ville Martyr' (Grad mučenika).

Po čemu je zanimljiv ovaj lokalitet?

Oživljavanje istorijskih dešavanja: ovo je posve drugačiji način komemoriranja. 2014. godine je grad, zajedno sa dvoje istoričara i koreografom režirao pozorišni komad, koji oživljava dešavanja od 23. augusta, 1914. Većina glumaca su stanovnici Dinanta i okolnih mjesta.

Spomenik mrtvih. Izgradili su novi spomenik, 100 godina nakon rata.

Spomenik Charlesu de Gaulleu. Naime, de Gaulle je kao vojnik tokom Prvog svjetskog rata bio ranjen na mostu u Dinantu. Grad je podigao spomenik u njegovu čast, ali i da izrazi zahvalnost stanovnika Dinanta francuskoj vojsci koja je došla da ih spasi.

Šta ćemo ovdje raditi?

Posjetiti nekoliko istorijskih lokaliteta u gradu koji se tiču dešavanja tokom 1914. i oživljavanja sjećanja 2014. Naš vodič, tokom popodneva je Bruno Mathelart, umjetnički direktor predstave koja se prikazivala u augustu 2014. Nakon obilaska, posjetićemo gradsku vijećnicu i obići izložbu fotografija komemorativnih događaja, uz osvježenje koje nam je obezbijedio gradonačelnik.

MUZEJ NA YSERU (2h)

Opšte informacije o spomeniku/lokalitetu:

Kula Yser je memorijal i muzej. Memorijal je posvećen sjećanju na belgijske, a posebno flamanske vojnike koji su poginuli na frontu kod Ysera tokom Prvog svjetskog rata, što predstavlja značajno mjesto sjećanja na Flamanski pokret.

Prvu kulu na Yseru je 1930. godine izgradila flamanska organizacija ratnih veteran i na njoj stoji natpis: AVV-VVK (svi za Flandriju-Flandrija za Krista (All for Flanders – Flanders for Christ)). Vrlo brzo je postao simbol nedaća Flamanaca u rovovima Prvog svjetskog rata. Nakon Drugog svjetskog rata, on je smatran simbolom kolaboracionizma, 1946. godine je ova kula bila raznijeta, a počinitelji nisu nikada uhvaćeni. Nekoliko godina kasnije, kula je obnovljena i postala viša nego što je bila. Uz ostatke stare kule, izgrađena je kula PAX.

U pripremama za obilježavanje stogodišnjice, flamanska vlada je identifikovala ovaj muzej/spomenik kao jednu od 5 osnovnih lokaliteta za komemoriranje. Muzej je dobio dodatna sredstva za rekonstrukciju lokaliteta i postavke.

Po čemu je zanimljiv ovaj lokalitet?

Ovo je i spomenik i muzej. Kao spomenik, on je posvećen flamanskom pokretu i oslobodilačkom pokretu. Kao muzej, on kombinuje tri narativa:

- Istoriju Prvog svjetskog rata
- Istoriju Flamanskog pokreta
- Poruku mira

Šta ćemo raditi ovdje?

Kustos, mladi istoričar će nas ukratko informisati i odgovoriti na pitanja o lokalitetu: kako, kada i zašto. Mi ćemo obići muzej, nakon čega ćemo imati diskusiju sa pitanjima i odgovorima.

IN FLANDERS FIELDS (2h)

Istorijske informacije o spomeniku/lokalitetu:

Muzej In Flanders' Fields je posvećen izučavanju Prvog svjetskog rata i zauzima drugi sprat zgrade Cloth Hall u Ypresu. Sama zgrada, poput grada u kojem se nalazi, bila je gotovo u potpunosti uništena artiljerijskom vatrom tokom Prvog svjetskog rata, a potom je renovirana.

Tokom priprema za obilježavanje stogodišnjice, flamanska vlada je identifikovala ovaj muzej kao jedan od pet temelja komemoracije. Ovaj muzej je dobio dodatna sredstva za potpuno renoviranje postavke.

Šta je toliko zanimljivo o ovom lokalitetu?

Prije dvije godine, da je to želio, ovaj muzej je imao priliku da u potpunosti izmjeni svoj narativ i da se promijeni. Ovaj muzej je veoma dobar primjer koji pokazuje način na koji se održava živim sjećanje na Prvi svjetski rat.

Na njemu leži teška odgovornost, ponekad i teret, jer je to posljednji muzej o Prvom svjetskom ratu u Belgiji. Nije bilo neobično vidjeti ljude kako prošle godine u redovima čekaju da posjete ovaj muzej. Prije renoviranja, to je bio muzej u čijem je fokusu bila jedna bitka iz Prvog svjetskog rata, ali sada ovaj muzej ne može sebi priuštiti takav luksuz. Na koji način se on nosi s tom odgovornošću?

To je veoma moderan i interaktivan muzej. Posjetioci pri ulasku dobiju narukvicu što pomaže da se lakše identifikujete sa žrtvama rata dok obilazite izložbene holove.

Šta ćemo ovdje raditi?

1. Uvod u filozofiju ovog muzeja kroz prezentaciju jednog od njihovih saradnika za obazovanje (45min)
2. Posjeta izložbi (1h), Slobodan ulaz
3. Pitanja i odgovori (30min)

RADIONICA: SVIJETE KOJI DOLAZIŠ, ZAPAMTI ME (1,5h)

Opšte informacije o ovoj umjetničkoj radionici:

U periodu između 2014. – 2018. hiljade stanovnika Belgije i ljudi iz cijelog svijeta će učestvovati u vajanju 600,000 skulptura od gline. Svaka skulptura predstavlja jednu od 600,000 žrtava koje su poginule u Belgiji tokom Prvog svjetskog rata. Nakon što budu ispečene, svaka će skulptura biti identifikovana metalnom pločicom, univerzalnim sistemom identifikacije koji koriste vojnici. Na ovakvu metalnu pločicu napisaćemo ime jedne od žrtava sa “Spiska imena” / ‘The Name List’/ kojeg je napravio muzej *In Flanders Fields* iz Ypresa. Svaka pločica će nositi i ime osobe koja je napravila skulpturu. Na ovaj način će različite generacije i nacionalnosti biti ujedinjene u ovoj komemoraciji.

U proljeće 2018. ove skulpture će biti postavljene na lokalitetu jedne od najteže dobijenih bitaka Prvog svjetskog rata: ničijoj zemlji na prvim borbenim linijama oko Ypresa. Glinene skulpture će biti smještene između dvije velike skulpture koje je napravio umjetnik Koen Vanmechelen. Impresivno umjetničko djelo: Svijete koji dolaziš zapamti me podsjećaće nas na beskorisnost rata: juče, danas i sutra.

Ovaj projekat počinje srcem i dušom umjetničkog rada Koena Vanmechelena i kustosa Jana Moeyaerta. Ovaj projekat finansira vlada provincije Zapadne Flandrije, kao dio svog projekta ‘Na Zapadu/Razmišljanja o Velikom ratu’.

Šta je zanimljivo o ovom lokalitetu?

Ovo je sjećanje u praksi. Učesnici Memory Laba dat će svoj doprinos komemoriranju Prvog svjetskog rata u Belgiji.

Šta ćemo ovdje raditi?

Svaki učesnik će napraviti svoju statuu.

POSLJEDNJA POŠTA

Opšte informacije o spomeniku/lokalitetu:

Kapija Menin je gradska kapija grada Ypresa i izgradili su je Britanci 1927. kao spomenik svojim palim borcima. Na zidovima kapije Menin uklesana su imena 54.896 nestala vojnika Commonwealtha. Ubrzo je postalo jasno da, iako su zidovi kapije impresivni, oni nisu dovoljno veliki da se na njih upišu imena svih nestalih. Svi koji su nestali nakon 15. augusta 1917. godine upisani su na drugim spomenicima i na groblju Tyne Cot, najvećem groblju Commonwealtha na evropskom kontinentu, koje se nalazi nekoliko kilometara od Ypresa.

Po čemu je zanimljiv ovaj lokalitet?

Svake noći, u 8 sati, zaustavlja se saobraćaj kroz kapiju Menin kako bi se obavila ceremonija posljednje pošte / *Last Post ceremony* /.

Ova ceremonija se održava kao sjećanje na vojnike Commonwealths koji su poginuli tokom Prvog svjetskog rata. Prvi put je ova ceremonija održana 1929. godine i od tada se održava svake večeri, s izuzetkom u periodu 1940. - 1944. Mada ranije gotovo da nije bilo prisutnih, sada morate doći gotovo sat ranije kako bi imali “dobro mjesto” tokom ceremonije.

Šta ćemo ovdje raditi?

Učestvovati u ceremoniji.

KUĆA EVROPSKE ISTORIJE (2h)

Opšte informacije o projektu:

Evropski parlament je osnovao Kuću evropske istorije (HEH) u Briselu, koja bi trebala biti otvorena 2016. godine u zgradi koja se nalazi u neposrednoj blizini Evropskog parlamenta. HEH namjerava “pružiti priliku posjetiocima da nauče o evropskoj istoriji i da se uključe u kritička razmišljanja o njenom značaju danas. Osnovni fokus stalne postavke je evropska istorija 20-tog vijeka i istorija evropskih integracija, s aspekta široke istorijske perspektive i objedinjavanje kontrastnih iskustava Evropljana kroz istoriju. Kuća evropske istorije teži da prenese trans-nacionalni pregled evropske istorije, uzimajući u obzir svoju raznoliku prirodu i brojne interpretacije i percepcije.” (<http://www.europarl.europa.eu/visiting/en/visits/historyhouse.html>). U srcu HEH, na površini od oko 4.000 m², biće stalna postavka s fokusom na 20. vijek, s novopostavljenom zbirkom predmeta, opremljena multimedijalnom i interaktivnom tehnologijom. HEH namjerava da svoj osnovni sadržaj ponudi na 24 službna jezika EU. Također se planiraju obrazovni i kulturni programi.

Od početka projekta 2007. godine HEH također doživljava kritiku: jedni dovode u pitanje potrebu za takvim muzejom, drugi kritikuju njegove troškove, dok treći procjenjuju da se nije vodilo dovoljno javnih rasprava tokom razvojne faze.

Po čemu je ovaj projekat zanimljiv?

Većina muzeja diljem Evrope je posvećeno bilo nacionaloj, bilo lokalnoj dimenziji istorije unutar neke zemlje; ovaj ambiciozni i inovativni projekat “Kuća evropske istorije” pokreće brojna pitanja koja su također relevantna za rad *Memory Lab-a*: šta je evropska istorija? Kako predstaviti istoriju Evrope, njenu kompleksnost i različita tumačenja? Da li je moguće razviti uravnotežen i kritički narativ o istoriji Evrope? Kakvo će mjesto imati istorija nacionalnih država, a kakvo transnacionalni i supranacionalni pokreti? Kakvo će biti mjesto jugoslovenskog prostora u okviru HEH?

Šta ćemo raditi u vezi sa ovim projektom?

Članovi tima Kuće evropske istorije prezentiraće ovaj projekat, mi ćemo s njima razgovarati i posjetiti mjesto na kojem će se ova Kuća nalaziti u budućnosti.